МАNȢАЛ

de

КАТЕХISМȢЛ ЧЕЛ МІК АЛ ОМȢЛȢІ КРЕЩІN, МОРАЛ ШІ SОЦІАЛ;

Пріimit de Коmisia професоралъ,

пеntрȣ

Тіnерimеа din шкоалеле începътоаре

de

Ф. АРОN.

Професор de Istоріа џенералъ în Колеџюл Naціонал Sф. Saва din Бȣкȣрещї.

Прецȣл este 25 парале бȣне.

БȢКȢРЕЩІ.

În Тіпографіа Колеџюлȣї Sф. Saва.

1848.

N°: 1.

Întpodȣчepe.

Че este omȣл?

Este чea maĭ desъвîpшitъ фъптȣpъ din кîte a фъкȣt Dȣmnezeȣ̆ пe пъmînt; пentpȣ къ este înzestpat кȣ minte, înцeлeцepe, жȣdeкatъ шi вoie sлoбoдъ de a лȣкpa.

Пentpȣ кape sфîpшit a фъкȣt Dȣmnezeȣ̆ пe om кȣ aчeste desъвîpшipĭ?

Пentpȣ кa sъ se siлeasкъ siпгȣp a se фaчe фepічit шi în лȣmea aчeasta шi în чeea лaлtъ, шi пpintp'aчeasta sъ se тъpeasкъ sлaвa лȣĭ Dȣmnezeȣ̆.

În чe stъ фepічipea чea adeвъpatъ a omȣлȣĭ?

În odixna шi лiniщea кȣцetȣлȣĭ, кînd omȣл, лȣînd seama tȣtȣpop лȣкpъpiлop saлe, aфлъ къ n'a фъкȣt nічĭ ȣn pъȣ̆ шi къ a фъкȣt tot вine, шi кînd пe temeiȣл aчesta, aщeaптъ de лa Dȣmnezeȣ̆, pъsплъtipea чea кȣвiinчioasъ în лȣmea aчeasta шi în чeea лaлtъ.

Este datop tot omȣʌ a se siʌi ка sъ se фaкъ феpiчit?

Фъpъ îndoiaʌъ, къчĭ întp'aʌt кiп s'ap apъta npea nemȣʌцȣmitop кътpe Dȣmnezeȣ̆ кape 'ʌa înzestpat кȣ atîtea desъвîpшipĭ minȣnate, шi ap фi o фiiнцъ фoapte tiкъʌoasъ atît în ʌȣmea aчeasta кît шi în чeea ʌaʌtъ.

Чe tpeвȣe sъ фaкъ opĭ чe om ка sъ se înnpedniчeasкъ de фepiчipea nentpȣ кape este фъкȣt?

Sъ se siʌeasкъ din toate пȣtepiʌe saʌe a împʌini tpeĭ фeʌȣpĭ de datopiĭ, adiкъ: datopiiʌe кътpe Dȣmnezeȣ̆, datopiiʌe кътpe sine, шi datopiiʌe кътpe чeĭ ʌaʌцĭ oamenĭ

ПАРТЕА I.

Datopiiʌe кътpe Dȣmnezeȣ̆,

Чe datopiĭ ape omȣʌ кътpe Dȣmnezeȣ̆?

Чeʌe d'întîiȣ̆ datopiĭ aʌe omȣʌȣĭ sînt чeʌe кътpe Dȣmnezeȣ̆, nentpȣ къ eʌ кa ȣn пȣtepniк a фъкȣt toate ʌȣкpȣpiʌe кape ʌe вedem шi кape nȣ ʌe вedem; eʌ npin nponiа sa чea sфîntъ înгpiжaщe de dîn-

ꙋеле, ші ел ка ꙋн tatъ преа бꙋн не dъ toate лꙋкрꙋріле челе бꙋне ші de фолоs.

Ꙋnde афлъ omꙋл datopiiле кътре Dꙋmnezeꙋ̆?

În sфînta реліџіе крещineaskъ че s'a dat oamenілор sпре mîntꙋipea лор.

Пе че este întemeiatъ реліџia крещineaskъ?

Пе біблie, adікъ: пе Testamentꙋл векю̆ ші поꙋ̆, пе хотърîріле sфіntелор sобоаръ ші алte кърџї але sфінџілор пърінџї.

Каре om se zіче крещin?

Ачела каре нꙋ нꙋmaї щіе, чї ші пъzеще ші фаче toate кîte înваџъ ші порꙋнчеще реліџia крещineaskъ.

Че лꙋкрꙋрї maї de къпetenie înваџъ ші порꙋнчеще реліџia?

Лꙋкрꙋріле челе maї de къпetenie, че înваџъ ші порꙋнчеще реліџia ші фъръ каре нꙋ este mîntꙋipe, sînt ачestea: 1. кредinџa; 2. dparostea; 3. нъdеждea; 4. біsеріка; 5. челе шаnte sфinte taїne.

№: 2.

КРЕDINЦА.

Че estĕ кредinца крещineaskъ?

Este ȣn dap de ла Dȣmnezeȣ̆, прin каре омȣл крещin креde toate кîte învацъ релiцia крещineaskъ, шi каре sînt de neапъраtъ tребȣinцъ пentpȣ mîntȣipea sȣфлеtȣлȣ̆i sъȣ̆.

În че se înкeie кредinца?

În Simболȣл кредinцei каре este ачesta:

1. Крezȣ̆ întp'ȣnȣл Dȣmnezeȣ̆, tатъл a tot цiitopȣл фъкъtopȣл, чepȣлȣ̆i шi ал пъmîntȣлȣ̆i, вѣzȣteлор tȣtȣpop шi невѣzȣteлор.

2. Шi întp'ȣnȣл Domn Isȣs Xpistos, Фiюл лȣ̆i Dȣmnezeȣ̆, ȣnȣл пъскȣt, кареле din Tатъл s'a пъскȣt, maĭ nainte de toцĭ вечiĭ. Лȣminъ din лȣminъ, Dȣmnezeȣ̆ adeвъpat din Dȣmnezeȣ̆ adeвъpat пѣскȣt iap пȣ фъкȣt, чел de o фiinцъ кȣ Tатъл прin каре toate s'aȣ̆ фъкȣt.

3. Кареле пentpȣ noi oamenii, ші пentpȣ a noastpъ mîntȣipe s'a погорît din черȣрі, ші s'a întpȣnat din Dȣхȣл sфînt ші din Маріа фечіоара, ші s'a фъкȣt om.

4. Ші s'a ръstirnit пentpȣ noї în zілеле лȣї Пілаt din Понt, ші a пъtimit ші s'a înгропаt.

5. Ші a înвіаt a tpeea zi dȣпъ sкрiнtȣpї.

6. Ші s'a sȣit ла черȣрї, ші шade d'a dpeanta Tatълȣї.

7. Ші іаръшї ва sъ віе кȣ търіре, sъ жȣdече вії ші морції, a кърȣіа îmпъръціе пȣ ва авеа sфîршit.

8. Ші întpȣ Dȣхȣл sфînt, Domnȣл de віацъ фъкътор, кареле din tatъл пȣрчede, чел че îmпреȣпъ кȣ Tatъл ші кȣ Фііȣл este înкinat ші sлъвіt, кареле a гръіt пріп пророчї.

9 Întpȣ ȣпа sфînтъ sоборнічеаskъ ші апоstолеаskъ Бісерікъ.

10. Мъртȣрisesк ȣп Botez întpȣ ieptapea пъкаtелор.

11. Ашеnt înвіерea морцілор.

12. Ші віаца веаkȣлȣї че ва sъ фіе, Аmin.

Кȣм se împapte simвoлȣл кpedinцїй?

În doъsпpezeчe apтiколе каpe копpind tot
че тpeбȣe sъ щie шi sъ кpeazъ ȣн кpeщin.

Че este Дȣmnezeȣ?

Este o фiinцъ пpea desъвîpшitъ de ла sine
însȣшi nemateрiалnікъ, a tot пȣтеpnікъ,
пpea dpeaптъ, пpea miлostiвъ, a toate въ-
zъtoape, фъръ înчепȣt шi фъръ sфîpшit.

Кiцї Дȣmnezeї sînt?

Нȣmaї ȣн Дȣmnezeȣ este; dap ачest Дȣm-
nezeȣ se пposлъвеще în тpeї пepsoaнe
saȣ феце, adiкъ: Tatъл, Фiюл шi Дȣхȣл
sфînt, шi кîte тpeле înкiнȣesк пe пpea
sфînta Tpeime,

Че atpiбȣтȣpї se daȣ ла фie каpe dintp'аче-
ste тpeї феце але sфintei тpeimї,

Tatълȣї i se dъ фачеpea saȣ zidipea лȣmiї,
adiкъ a чepȣлȣї шi a пъmîntȣлȣї шi a
тȣтȣpop лȣкpȣpiлop; Фiюлȣї i se dъ pъ-
sкȣmпъpapea neamȣлȣї omenesк din po-
вia пъкатȣлȣї; Дȣхȣлȣї sфînt i se dъ
sфinцipea de каpe se îmпъpтъшesк тоцї
кpedinчioшiї каpe пъzesк înвъцътȣpiле
шi поpȣнчiле pелiцiei.

Прin че semn dinафаръ se înкinвesк кîte треле феделе sфintei Треimї?

Прin sфînta Крвче каре este semnвл крещinъtъцїї. Ачest semn se фаче împревnînd челе треї деџете але mîїnії дрепте, шi пвindвле ла фрвнte se zїче: în nвmеле Таtълвї; ла бврiк: шi ал Фiiвлвї; ла вmъpвл дрепt: шi ал sфîntвлвї Dвх; шi în sфîршit ла вmървл stînг: Amin.

N°: 3.

D P A Г O S T E A.

Че este драгоstea крещineasкъ?

Este вn дар de ла Dвmnezeв каре лвкреазъ în inimiле крещiniлор sпре а iвбi пре Dвmnezeв maї пре sвs de toate лвкрвpiле че sînt în лвme, iар пе деапроапеле saв пе орї каре om пentрв Dвmnezeв.

Квm iвбеще чiнева пе Dвmnezeв?

Фъкînd воеа лвї, шi пъzind toate порвн-

чіле каре sînt date spe mîntѕірea оаmeniлор.

Кѕm este воea лѕї Dѕmnezeѕ ші че порѕнчеще ел оаmeniлор sъ факъ?

Sъ se фереаskъ de ръѕ ші sъ факъ біne, къчї nѕmaї printр'ачеst кіп ѩбesk оаmeniї пе Dѕmnezeѕ.

În че se înкeie dрarostea крещineaskъ?

În челе zeче порѕnчї але лѕї Dѕmnezeѕ каре sînt челе ѕрmътоаре:

1. Eѕ sînt Domnѕл Dѕmnezeѕл тъѕ, sъ nѕ аібї алцї Dѕmnezeї афаръ de mine.

2. Sъ nѕ'цї фачї цie кіп чіопліt, nічї toatъ asemъnaрea, а кîte sînt în чер sѕs, а кîte sînt пре пъmînt жоs, ші în апъ sѕбt пъmînt, sъ nѕ te înкinї лор, nічї sъ sлѕжeщї.

3. Sъ nѕ іеї nѕmeлe Domnѕлѕї Dѕmnezeѕлѕї тъѕ în deшерt.

4. Adѕцї aminte de zioa sîmбetеї ка sъ о sфінцещї пре еа. În шаse zіле лѕкреазъ ші sъвîршаще toate лѕкрѕріле таle, іар în zioa а шаntea te odixneще, къчї este zioa Domnѕлѕї Dѕmnezeѕлѕї тъѕ.

5. Чinsteщe пре tatъл tъȣ̆ шi пре mȣma ta, ка sъ'цĭ фie цie вine шi sъ tръещĭ anĭ mȣлцĭ пре пъmînt.
6. Sъ nȣ ȣчizĭ.
7. Sъ nȣ преакȣрвещĭ.
8. Sъ nȣ фȣрĭ.
9. Sъ nȣ mърtȣрiseщĭ asȣпра вечinȣлȣĭ tъȣ̆ mърtȣрie minчinoasъ.
10. Sъ nȣ пофtещĭ mȣерea апроапелȣĭ tъȣ̆ niчĭ каsa лȣĭ, niчĭ sлȣга лȣĭ, niчĭ toate кîte sînt але апроапелȣĭ tъȣ̆.

Кȣm se împарt ачeste zeче порȣnчĭ?

Челе d'întîю patрȣ порȣnчĭ копрind dрarostea кътре Dȣmnezeȣ̆; iар челе лалte шase dрarostea кътре deапроапеле.

Каре este sȣma dрarostiĭ кътре Dȣmnezeȣ̆?

Sъ юбещĭ пе Domnȣл Dȣmnezeȣл tъȣ̆ din toatъ inima ta, din tot sȣфлetȣл tъȣ̆ шi din toatъ вîрtȣtea ta: ачeasta e чea d'întîю шi maĭ mаре порȣnкъ în леџe.

Каре este sȣma dрarostiĭ кътре deапроапеле?

Este ачeasta: Sъ юбещĭ пе deапроапеле tъȣ̆, каре este орĭ че om, ка însȣцĭ пре tine; орĭ чeea че цie nȣ'цĭ плаче алtȣia

nȣ фаче; saȣ, орї че врецї sъ въ факъ воъ oamenії, ачееа фачецї шї вої лор къчї ачеasta е че їnвацъ лецеа шї пророчії.

Ȣрmînd чineва împotiва dparostії крещinещї че фаче?

Пъкътȣеще.

Че este пъкatȣл?

Este о кълкаре а лецїї adiкъ а воinцїї шї а порȣnчiлор лȣї Dȣmnezeȣ, фъкȣtъ кȣ воie.

Destȣл este ка ȣn крещin sъ se фереаskъ nȣmaї de пъкat?

Ба nȣ, чї орї че крещin este datop sъ факъ шї фапte бȣne; къчї atȣnчї nȣmaї împлineще пе deплin воеа лȣї Dȣmnezeȣ.

N°: 4.

NЪDЕЖDЕА.

Че este nъdeжdea крещineaskъ?

Este ȣn dap de ла Dȣmnezeȣ прin каре

крещінії ащєаптъ de ла Dѕmnezeŭ, чеѣа че ел ле а фъгъdѕit.

Че а фъгъdѕit Dѕmnezeŭ oamenілор?

Феріччірєа în лѕмєа ачєasta ші în чеѣа лалтъ.

Требѕе oamenії sъ чєаръ de ла Dѕmnezeŭ, че ле а фъгъdѕit?

Кѕ toate къ Dѕmnezeŭ щіе чеѣа че требѕе oamenілор, еї нѕ нѕmaї пot чі ші требѕе прin рѕгъчнѕne sъ se îndpenteze къtpe dînsѕл ла орї че пъs ші требѕінцъ а лор, ші ел ка ѕn tatъ пpєа бѕn її ва askѕлta.

Че este рѕгъчнѕнєа?

Este înълцарєа minцїї ла Dѕmnezeŭ.

Кѕm требѕе sъ se факъ рѕгъчнѕнєа?

Кѕ inimъ ѕmілitъ, кѕ кѕџet кѕpat ші кѕ mintєа depъptatъ de лѕкрѕріле лѕmeщї. Astфел de рѕгъчнѕne stpъбate черѕл ші фаче пе Dѕmnezeŭ mілostiв.

Ѕnde ші кînd требѕе крещінії sъ se poaџe лѕї Dѕmnezeŭ?

În toatъ вpemєа ші în tot локѕл, къчї Dѕmnezeŭ e пpetѕtindenєа, ші еї tot d'aѕ-

на аŭ требвinцъ de ажвторвл ші milostiвірєа лвї.

În че se înкеie надеждєа крещінєаскъ?

În ргъчівнєа Domnвлвї каре este ачєаsta: — Татъл nostрв кареле ещї în черврї, sфinцєаскъ-se нвмеле тъŭ, віе îmпъръцiа та, фіе воiєа та, прекsm în чер аша ші пре пъmînt. Пîîнєа noastръ чєа de toate zілеле дъне о ноъ astъzї, ші не ïарtъ ноъ грешалеле noastре, прекsm ші ноï iертъm грешiцiлор ноцрi. Ші нв не двче пре ноï în іspitъ чі не избъвеще de чел ръŭ. Amin.

БISЕРIКА.

Че este Бisерiка?

Прin zічерєа Бisерiкъ аічї нв înцелецеm zidiрєа ачєа матерiалъ în каре se adвче slвжбъ ші жертфъ лвї Dвmnezeŭ, чі înцелецеm вnірєа тvтврор кредінчіошілор întр'о кредінцъ ші sфінцеnіе.

Чіне а întокmit Бisерiка ачєаsta?

Însвші Хрistos Фівл лвї Dвmnezeŭ, каре

погорîndȣ-se пе пъмînt, а învъцat пе oamenĭ toate кîte tpeбȣe eĭ sъ щie шi sъ факъ sпре mîntȣipѣa лор. Тоцĭ ачеѣа каре аȣ̆ кpezȣt шi аȣ̆ asкȣлtat învъцъtȣріле лȣĭ, аȣ̆ înкiпȣit Бiseріка крещiнѣaскъ.

Че а фъкȣt Бiseріка крещiнѣaскъ de ла întoкmірѣа sa пînъ акȣm?

А пъzit nestpъmȣtat toate învъцъtȣріле лȣĭ Хpistos, шi sпре маĭ mȣлtъ întemeiepe а крещiнiлор, а фъкȣt niще opîndȣелĭ че sînt datopĭ крещiнiĭ sъ ле цie шi sъ ле împлinѣaскъ,

Каре sînt opîndȣелiле saȣ̆ порȣнчiле бiseрiчещĭ?

Sînt челе ȣрmътоаре: 1. Sъ цiĭ sъpбъtopiле челе алеse шi легаte de neste tot анȣл; 2. Sъ asкȣлцĭ sфînta Лiтȣргie în toатъ Dȣminiка шi sъpбъtoapѣa кȣ евлавie; 3. Sъ цiĭ челе патpȣ postȣpĭ але анȣлȣĭ прекȣm шi Міеркȣpѣa шi Віnepѣa de neste tot анȣл шi ажȣнȣріле; 4. Sъ 'цi mъptȣpiseщĭ пъкателе тале ла dȣховнiк în toate postȣріле, шi sъ te împъp-

тъшещĭ кȣ sфînta кȣminекътȣръ, saȣ̆ чел пȣцin sъ фачĭ ачеasta ла Пащĭ пегрешit; 5. Sъ чinsteщĭ toate лȣкрȣріле sфinte, прекȣm: Біsерічіле, Крȣчеа, Ікоапеле, кърціле бiseрічещĭ шi алтеле; 6. Sъ цiĭ de адевъpate шi sфinte toate opînduелiле Біseрічiĭ adiкъ: але Апостолiлор, Soбoаpълор шi але sфinцiлор пъріnцĭ; 7. Sъ чinsteщĭ персоапеле бiseрічещĭ; 8. Sъ пȣ фачĭ пȣпtъ în ziлеле челе oпpite шi лerate în каре пȣ лаsъ Біsepiка.

N°: 5.

DESПРЕ TAINЕЛЕ КРЕЩІNEЩГ.

Че este Taĭna?

Este ȣп semп възȣt ал dарȣлȣĭ челȣĭ певъзȣt че s'a dat de Хpistos крещiпiлор sпpe а лор sфinцipe.

Кîte sînt taĭпеле шi кȣm se пȣmesк?

Sînt 7: 1. Botezȣл, 2. Мipȣл, 3. Кȣmine-

къtкра, 4. Isповеdania, 5. Преоціа, 6. МasАвА, 7. Nвnta.

Че este БotezвА?

Este чea d'întîнв taïnъ a РеАіціеї крещіnещї, în каре omвА, пріn кзфвndарва în апъ de tpeï орї, шi рвгъчинпеа преотвАвї se sпаАъ de пъкатвА stpъmoшesк шi de toate пъкатеАе фъквte înainte de Botez; пріn мърtвpisipea кредінцїї че o фаче, intpъ în nвmъpвА крещінілор, шi se фаче destoïnік de a пріimi шi пе чеАе ААlte sфinte taïne.

Че este МірвА?

Este a doa taïnъ în каре, пріn вnцерва кв sфîntвА Мір, se печеtАвеще Aегътвра че a фъквt чеА вotezat, къ ва пъzi toate înвъцътвріАе РеАіціеї крещінещї, шi se îmпвtерnічеще de Аа DвхвА sфînt de a мърtвpisi ачеАе sфinte înвъцътврї.

Че este квміnекътвра?

Este o taïnъ în каре преотвА, dвпъ dapвА че аре шi рвгъчинпеа че фаче, префаче пîinea în însвшї трвпвА Авї Хрistos, шi вінвА în însвшї sîнцеАе Авї, шi dвпъ

ачеѕа, крещінй împъртъшindѕ-se кѕ dîn-seле, doвîndesк miлъ ші dap noѕ de ла Dѕmnezeѕ.

Че este Isпoвedania?

Este o taїnъ în каpe крещінѕл пъкътos мъртѕрisindѕ'шї пъкателе сале ла dѕховnік кѕ къіре ші кѕ sdpoвipe de inimъ, ші фъгъdѕindѕ-se къ se ва пъръsi ші нѕ ва maї пъкътѕi, doвîndeще eptape de ла Dѕmnezeѕ.

Че este Преоціа?

Este o taїnъ în каpe чел че se npeoцеще, npin пѕnepeа mїїnілор Архіерeѕлѕї ші рѕгъчѕпеа лѕї, doвîndeще dap de a slѕжі taїnеле Бісерічії крещінеші, ші npiimeще însърчinapea d'a пpoповedѕi înaintea nopodѕлѕї învъцътѕріле Реліціеї.

Че este Масле?

Este o taїнъ în каpe волнавѕл, npin ѕnцерeа кѕ ѕntѕл de лemn ші рѕгъчѕпеа npeotѕлѕї, doвîndeще eptapea пъкателор ші se ѕшѕpeazъ de воала sa.

Че este Nѕnta?

Este o taїnъ în каpe върватѕл ші mѕepeа,

înвoindȣ-se ка sъ петреакъ împreȣnъ nedesпърциції în віацъ, se леагъ къ вор фі кредінчіоші ȣнȣл алтȣіа ші se вор ажȣta ла toate пъsȣріле ші tребȣінцеле лор, ші къ вор креще пе копії лор în фріка Domnȣлȣї; ші atȣnчї преоtȣл ле чере de ла Dȣmnezeȣ dap ші мілъ ка sъ поаtъ împліnі toate ачеstea пінъ ла sфîршitȣл віеції лор.

ПАРТЕА II.

Datopiiле omȣлȣї кътpe sine.

Че datopiї ape opї че om кътpe sine?

Opї че om, каре îшї iȣбеще біnеле ші ферічіреа sa, ape datopiї пеntpȣ tpȣпȣл sъȣ ші sънъtatea sa, пеntpȣ sȣфлеtȣл sъȣ, пеntpȣ авере saȣ богъціе, пеntpȣ чinste ші пеntpȣ петȣрбȣрареа віеції sале.

N°: 6.

Datopiiле omȣлȣi пentpȣ tpȣпȣл съȣ̆.

Че e datop omȣл sъ факъ пentpȣ tpȣпȣл съȣ̆?

Opi че om e datop sъ înгpiжeaskъ ка tpȣпȣл съȣ̆ sъ фie întpeг, sdpaвъn шi sъпъtos în toate мъdȣлъpiле пpeкȣm okiĭ, мîпiле, пiчioapeле, гȣpa, ȣpeкiле шi tot tpȣпȣл; пentpȣ къ фъpъ sъпъtate viaцa este пȣмai o пedeaпsъ, шi opi че фepiчipe din лȣme фъpъ sъпъtate пȣ пъteщe nimik.

De че tpeбȣe чineвa sъ se фepeaskъ ка sъ 'шi пъzeaskъ sъпъtatea?

De лъкomie, de пeкȣpъцenie, de лene, de desфpîпъpi шi de opi че лȣкpȣpi фъpъ opîndȣiaлъ.

Datopiiле omȣлȣi пentpȣ sȣфлetȣл съȣ̆.

Че e datop omȣл sъ факъ пentpȣ sȣфлetȣл съȣ̆?

Opi че om tpeбȣe sъ îndeлetniчeaskъ пȣte-

ріле sȣфлеtȣлȣї sъȣ adiкъ: mintea, în-цeлeцepea, жȣdeкata, цiнepea de minte шi simцiріле, къчї пentpȣ ачеa i ле a dat Dȣmnezeȣ. Ачeste пȣtepї але sȣфле-tȣлȣї ле îndeлetnічеще omȣл, înвъцînd opї че кȣноштiнце фолositoape пentpȣ віацъ, цiindȣле minte віne, обічїнȣin-dȣ-se але жȣdeка шi але întpeвȣinца.

Че фел de кȣноштiнце шi de ideї tpeвȣe съ'шї кîштiце чiнева?

În aniї чеї d'întîю ai копілърiї, tot omȣл tpeвȣe съ'шї aronisească кȣноштiнцеле че sînt neaпърat tpeвȣinчioase пentpȣ opї че om, фie de че stape ва фi. Ачeste кȣноштiнце sînt: a чiti, a sкpi, a sокоti шi Релiцia. Dȣпъ ачeste d'întîю кȣноштiнце, opї че om e datop съ se aпȣче съ înвеце віne o meсepie чinstitъ кȣ кa-pe съ'шї кîштiце челе tpeвȣinчioase пen-tpȣ віацъ. Iap dakъ чiнева ape mіж-лоаче, шi dakъ este tpeвȣinцъ de a шti maї mȣлt, пpeкȣm este пentpȣ пpeoцї, пentpȣ dpeгъtopї шi sлȣжбашiї Statȣлȣї

ші пентрꙋ înвъцъторі, атꙋнчі съ înвеце ші съ'ші кîщіце ші алте ідеі ші кꙋноштінце маі înаінте; нꙋмаі тоате съ фіе фолоsітоаре пентрꙋ віаца оменеаскъ ші феріčіре, ші съ факъ пе ом маі бꙋн де кꙋм а фост маі наінте.

Даторііле омꙋлꙋі пентрꙋ аверe.

Че даторіі аре омꙋл пентрꙋ аверe?

Пріn zічереа аверe înцелеџем тоате лꙋкрꙋріле ачеле требꙋінчіоасе пентрꙋ ка съ тръіаскъ чінева біне în віацъ. Астфел де аверe тот омꙋл, каре îші іꙋбеще бінеле ші феріčіреа sa, е датор съ stрîнгъ, пентрꙋ къ кꙋ дînsa тръеще. Чел че se леневеще ші нꙋ stрînце німік, есте ꙋн немꙋлцꙋмітор кътре Дꙋмнезеꙋ, нефeрічіт în віаца ачеаста ші неврednік ка съ'і деа чінева чева.

Каре sînт лꙋкрꙋріле челе неапърат требꙋінчіоасе пе каре е датор орі че ом întîіꙋ съ ші ле кîщіце?

Sînт: храна, îмбръкъмінтеа ші лъкашꙋл.

Ачeste лѹкрѹрї neaпърate tot omѹл e dator a шi ле кîщiгa, dap nѹ фie кѹm вор фi, чi вine; къчї e рѹшine пentрѹ ѹn om кърѹia 'ia dat Dѹmnezeѹ minte, шi miжлоаче, sъ тъпîнче opї че se ва întîmпла, sъ поарte opї че хаїne рѹпte шi tpenцъроase, шi sъ лъкѹiaskъ opї шi ѹnde în вордее шi гъѹрї.

Че регѹлъ tpeвѹe sъ пъzeaskъ фiешї каре om каре кîщiгъ вanї, вогъцie шi авере?
Opї че om каре кѹ meseрia sa кîщiгъ вanї, вогъцie шi авере, tpeвѹe sъ щie къ nѹ sînt aчestea ферiчiрea, чi nѹmaї miжлоаче ка sъ tpъiaskъ maї mѹлцѹmit шi maї фeрiчit. De aчеea, nѹ tpeвѹe чineва sъ stpîngъ nekontenit вanї, вогъцiї шi аверї, ка кѹm ар tpъi sѹte de anї, чi tpeвѹe sъ шi ле келtѹiaskъ кѹ mъsѹpъ ла tpeвѹinцеле sале. Kît ва nѹtea sъ se фeрeaskъ de natima skѹmneцiї saѹ a iѹвireї de вanї шi de авере; пentрѹ къ este ѹn пъкat ѹрît шi вътъmътор шi пentрѹ Dѹmnezeѹ шi пentрѹ чеї лалцї oamenї, шi кiар шi пentрѹ skѹmп.

N°: 7.

Datopiiлe omȣлȣĭ пentpȣ чinste.

Че datopiĭ ape omȣл пentpȣ чinste?

Цinstea este кînd пe чineвa îл лaȣdъ aлцĭ oamenĭ, кînd îл вopбesк tot de бine шi ĭĭ daȣ̆ ȣn пȣme бȣn. A кîщiгa astфeл de чinste tot omȣл ape datopie; пentpȣ къ пiчĭ ȣnȣĭ om кȣ minte шi кȣ simцipĭ пȣ пoate sъ пȣ'ĭ пapъ бine кînd aȣde къ oamenii îл лaȣdъ шi къ вopбesк бine de dînsȣл; шi пiчĭ ȣn om кȣ minte шi кȣ simцipĭ пȣ пoate sъ пȣ se mîxпeasкъ кînd aȣde къ aлцĭ oamenĭ вopбesк pъȣ̆ de dînsȣл, къ'л xȣлesк шi къ'л deфaĭmъ.

În че кiп пoate opĭ че om sъ кîщiџe чinste?

Opĭ че om кape вoeщe a кîщiгa чinste tpeбȣe întîю̆: sъ se întp'apmeze кȣ statopпiчie în кpedinцa кътpe Dȣmnezeȣ̆; aл doĭлea: sъ se sîpгȣѥasкъ a фaче пentpȣ îmбȣпътъцipea sa mateplaлъ шi mopaлъ toate кîte îл ѫaptъ лeџea шi ĭĭ пopȣпчeщe

жȣdeката чѣа sънътoasъ; ал treiлѣа: sъ se пъzѣaskъ de a нȣ фаче нічі ȣн лȣкрȣ рът каре sȣпъръ ші batътъ нȣmeлe чел бȣн; ал патрȣлѣа: sъ se ферѣaskъ de a нȣ вътъmа пе niminі нічі кȣ кȣвîntȣл нічі кȣ фапта, ші sъ se siлѣaskъ кît ïï ва sta прin пȣtinцъ a фаче бine tȣtȣлор каре аȣ tреbȣinцъ de dînsȣл.

Dар нечinstѣа че stрікъ ла om?

Нечinstѣа фаче ла om stрікъчинȣне atît de mаре, în кît ȣн om нечinstit se sокоtеще de морt întре чеї лалцї oameni, de тoцї este хȣлit, ші oпоnsit; тoцї se ферesк de ел ка de o чинтъ, ші este фъптȣра чѣа maї tікълoasъ de пе пъmînt.

Datopiiле пентрȣ петȣрбȣрарea віецii.

Че datopiї аре орї че om пентрȣ нетȣрбȣрарѣа віецiї?

Omȣл фiind sънътos, înгріжind de sȣфлеtȣл sъȣ, авînd аверe ші фiind ші чinstit, ар пȣtѣа фі ферічit în віаца ачѣasta; dар de mȣлte opї i se întîmплъ ніще

лȣкрȣрї каре їл mїxnesk, їл tȣрбȣръ шї
ĭĭ amъръsk віаца. Аша dар ка sъ фіе
desъвїршіt ферічіt, tребȣе sъ кȣnoaskъ
лȣкрȣріле ачелеа каре ĭĭ amъръsk віаца,
шї mїжлоачеле кȣm tребȣе sъ se ферѣа-
skъ de еле.

Каре sїnt лȣкрȣріле ачелеа каре amъръsk
віаца omȣлȣї?

Sїnt ачеstеа: паtіміле, dȣреріле, прїmеж-
dііле шї фріка de moapte.

Кȣ че mїжлок вірȣеще чіne-ва паtіміле,
пофtеле, пъкаtеле, dȣреріле, прїmеж-
dііле шї фріка de moapte?

Мїжлокȣл чел маї sігȣр este кредінца їn
Dȣmnezeȣ шї черерѣа ажȣtорȣлȣї sъȣ.
Dȣпъ ачѣаsta шї omȣл sіnгȣр tребȣе sъ
se sілѣаskъ ка паtіміле шї пофtеле че-
ле реле sъ ле ръsбоiаskъ кȣ їnфрїnapea,
пъкаtеле кȣ їmплїnipea datopііiлор sале,
прїmеждііле кȣ їnцечепчіunеа шї statop-
пічіа, фріка de moapte кȣ пъdеждѣа къ
este алtъ віацъ ферічіtъ шї вечпікъ, de
каре se їnвреdnічеsk tоці чеї че лȣкрѣа-
zъ віне їn віаца ачѣаsta.

ПАРТЕА III.

Datopiiле фіеще-кързіа om пentpз віаца алtзіа.

Че datopiї ape opї че om пentpз віаца алtзна?

Фiind къ віаца opї кързна om este бзпзл чел maї sкзmп din лзme, de ачеea opї че om e datop a se фepi ка sъ пз ва-тъme віаца алtзї om зчigîndз'л opї фъ-цiшї, шi хоцеще, opї пе sзбt askзпs прin otpaвъ saз прin алte лзкрзpї; пеn-tpз къ omopзл este чел maї mape шi maї гpozaв пъкat, къчї opї че лзкрз поate sъ se maї întoapкъ îndъpъt іар віаца пічї odatъ. Din потpiвъ opї че om e datop sъ sкапе віаца алtзна de ла пpi-meждia mopцiї de ва пзtea; кзm am zi-че: de ла хоцi, de ла otpъвitopї, de ла фок, de ла înneкape în апъ шi de ла алte întîmплъpї пpimeждioase; пentpз къ чел че поate sкъпа віаца алtзна de ла moapte шi пз воеще, se sокоtеще ка кзm 'лар фi omopît ел.

N°: 8.

Datopiiле omȣлȣĭ пеntpȣ sъпъtatea алtȣia.

Че е datop sъ факъ чіпева пеntpȣ sъпъtatea алtȣıа?

Орĭ че om е datop a se фері ка sъ пȣ ватъme sъпъtatea алtȣıа пріп бъtъĭ, ловірĭ шi алtеле, пічĭ sъ'л îndemneze saȣ sъ'л sфъtȣıаskъ sъ факъ лȣкрȣрĭ каре пot sъ'л болпъвеаskъ. Din потрівъ е datop sъ skape пе алtȣл de ла орĭ че лȣкрȣрĭ каре ĭĭ ватъmъ sъпъtatea; къчĭ чел че поate skъпа пе алtȣл de ла боалъ шi пȣ ва, se sokoteщe ка кȣm ел sinгȣp 'лар фі болпъвіt. Іар daka чіпева se болпъвеще, орĭ че om е datop sъ meapгъ sъ'л черчеteze, sъ'л mîпгîе, sъ'л îndemneze ла ръбdape шi sъ'л îпвеце че tребȣе sъ факъ ка sъ'шĭ кîщіце sъпъtatea; пеntpȣ къ sîntem datopĭ sъ ıȣбim пе орĭ че om, шi пеntpȣ къ mîпгîіеpea че se фаче бол-

павѫлѫї ії дъ пѫтере ші іл рідікъ дін патѫл дѫререілор.

Datoріїле омѫлѫї пентрѫ sѫфлетѫл алтѫіа.

Че datopiї аре орї че ом пентрѫ sѫфлетѫл алтѫіа?

Прекѫм tot омѫл аре datopiї кътре sѫфлетѫл sъѫ ка sъ кіщіце ideї ші кѫноштінце фолоsitoape, аша е datop sъ ажѫте ші пе алтѫл ка sъ'шї кіщіце astфел de кѫноштінце ші ideї фолоsitoape пентрѫ віаца sa. Ачеst лѫкрѫ іл фаче індемнінd пе орї че ом ка sъ se sілеаskъ а інвъца орї че кѫноштінце de карте, saѫ de meseрie, saѫ de орї че алт лѫкрѫ фолоsitop: інвъцінdѫ'л ші аpътінdѫ'ї sінгѫр кѫ mіжлок dѫлче ші кѫ desлѫшіре ка sъ інцелеагъ віне ші adевъpat ачеа че щіе ел. Кътре ачеаsta орї че ом кінd інвацъ ші аpатъ алтѫіа чева, е datop sъ пѫ askѫnzъ nimік din чеа че щіе ел, sъ пѫ'ї spѫe мінчюні ші іншелъчюні, ші sъ пѫ'л інвеце лѫкрѫрі вътъмътоаре:

къчї întîmплîndȣ-se ка ачела съ грешаскъ, ţot пъкатȣл шї osînda o съ казъ асȣпра ачелȣꙗ каре 'ла înвъцat.

Datopiile фie-кърȣꙗ om пentpȣ авереа алтȣꙗ.

Че datopii ape opї че om пentpȣ авереа алтȣꙗ?

Opї че om e datop a se фepi ка съ нȣ ватъme авереа алтȣꙗ фie ачел om de че нацie шї de че pелiцie ва фi, къчї tot om este шї ачела шї фъптȣpъ a лȣї Dȣmnezeȣ. Dap нiчї пе алцїї съ нȣ sфътȣiаскъ ка съ факъ astфел, къчї mi atȣнчї se sokoteщe ка кȣm ел sinгȣp ap фi въtъmat лȣкpȣpiле алтȣꙗ. Din пpotiвъ opї че om e datop съ ажȣte пе алтȣл ка съ'шї кїцїце авере, шї opї че алт лȣкpȣ tpeвȣinчios пentpȣ вiацъ, пentpȣ къ шї лȣї 'iap пъpеа віне кînd 'лap ажȣta алцїї шї 'iap înлesni лȣкpȣpiле de каре аpe tpeвȣinцъ.

În кîte кiпȣpї se ватъm авереа алтȣꙗ?

În мȣлte кiпȣpї: пpin фȣptiшаг saȣ хоцie,

din пismъ шi ръȣtate, din лene шi трin-dъвipe.

Dap a пофti авереа шi лȣкрȣріле алtȣіа este пъкаt?

A пофti авереа шi лȣкрȣріле алtȣіа înкъ este пъкаt; пentpȣ къ чел че pîвneще вpe ȣn лȣкрȣ stpein фъръ a se вiлi ка въ шi'л кîщiџe шi ел, de ва гъsi npiлеж бȣn, negpeшit къ o sъ se siлeaskъ ка sъ'л иа de ла ачела opї npin фȣptiшar, saȣ npin алt miжлok nечinstit. De ачеа opї че om e datop a se фepi de astфeл de пoфte, пentpȣ къ еле npeгътеsк пe om spe пъкат, шi пentpȣ къ фieще кape om ape de ла Dȣmnezeȣ miжлоаче ка npin mȣnкъ шi osteneaлъ sъ'шi кîщi-џe opї че лȣкрȣ îi tpeбȣieще.

Nº: 9.

Datopiiле фieще-къpȣia om пentpȣ чinstea алtȣіа.

Че datopiї ape фieще кape om пentpȣ чinstea алtȣіа?

Фiind къ чinstea фieще къpȣia om stъ în

лаȣda ші nȣmеле чел бȣn че ія аре de ла алції, ші фiind къ ачеastъ чinste фiеще кърȣна om ії este atît de sкȣmnъ, în кît фъръ dînsa se soкoteще ка ȣn mopt în-tpe чеї лалції oamenї; de ачеѣа opї че om е datop а se фepi ка sъ nȣ хȣлеaskъ ші sъ deфaїme пе алtȣл, nічї пе алції sъ nȣ'ї sфътȣeaskъ ка sъ факъ ȣn ast-фел de лȣкрȣ; чi din npotiвъ sъ'ї onpeа-ѕкъ de а ворбі saȣ а фаче opї че ваtъ-mъ чinstea алtȣї om.

Кȣm se ваtъmъ чinstea алtȣеа?

Чinstea алtȣеа se ваtъmъ кînd чine-ва еа în бъtae de жок реліція алtȣеа saȣ na-ція din каре se tpaџе ачела; кînd pîde de алtȣл пеntpȣ вре ȣn кȣsȣp ал tpȣnȣ-лȣї ші ал феції ачелȣеа; кînd deфaїmъ лȣкрȣріле алtȣеа ші ле еа în бъtae de жок; кînd окъраще, блеstemъ ші înжȣ-ръ пе алtȣл; кînd minte пе алtȣл, кînd ія înшалъ ші nȣ'ї sпȣne adeвърȣл; кînd nȣ se ціne de ворба ші легътȣра че а фъкȣt кȣ алtȣл; în sфîpшit кînd nȣ dъ sȣпȣnepe ла чеї maї mapї ші ла чеї maї бътpînї de кît dînsȣл.

Datopiiле фіеще-кърȣѩ om пentpȣ netȣpбȣpapea віецїї алтор oamenĭ.

Че datopiĭ аре фіеще каре om пentpȣ netȣpбȣpapea віецїї алтȣѩ?

Фiind къ netȣpбȣpapea віецїї фаче desъвîршitъ mȣлцȣmipea шi феріvipea din лȣmea ачеаsta; de ачеа орї че om e datop a se фері ка sъ nȣ amъpaskъ віаца алтȣѩ, sъ nȣ'л пекъжаskъ, къчї nічї лȣї nȣ'іар плъчеа ка sъ'ї факъ алтȣл aша; din пpotівъ sъ se siлеаskъ ка sъ факъ плъкȣtъ шi mȣлцȣmitъ віаца алтȣѩ, пentpȣ къ шi лȣї 'іар плъчеа sъ'ї факъ алтȣл asemenea.

Прiп че лȣкpȣ se amъpаще шi se tȣpбȣpъ maї кȣ sеamъ віаца алтȣѩ?

Прiп nedpenтъцipe, прiп гîлчевipe, прiп neîmпъкаре, прiп nemȣлцȣmipe шi прiп neбъгаре în seamъ.

Datopiiле oamenілор кътре чеї mopцї.

Че datopiĭ аȣ oamenii кътре чеї mopцї?

Datopiiле oamenілор кътре чеї mopцї sint

ачеstа! съ înгроапе пе морцї кꙋ чin-
ste, рекоmandînдꙋ'ї лꙋї Dꙋmnezeꙋ, шi
петрекînдꙋ'ї пînъ ла гроапъ фъръ а фа-
че келтꙋielї марї, каре sînt de прisos
шi adꙋк нꙋmaї пагꙋбе фъръ нiчї ꙋн фо-
лоs; съ нꙋ'ї лаse съ пꙋtреzеаскъ афаръ
în аер шi съ фie прадъ пасерiлор шi ал-
тор добitоче, despре о парte пенtрꙋ къ
sînt трꙋпꙋрї de оаменї, despре алta къчї
трꙋпꙋрiле оаменiлор морцї каре пꙋtре-
zеsк în аер саꙋ нꙋ sînt înгропате destꙋл
de adînк, прiчiнꙋеsк пꙋtоаре каре отръ-
веще аерꙋл шi адꙋче sꙋme de боале; пе
морцї нꙋ trебꙋе чine-ва съ'ї желеаскъ
преа mꙋлt, нiчї съ плîнгъ пеste mъsꙋръ
пе ꙋрma лор, къчї кꙋ плîнsꙋл нꙋ se maї
înвiазъ морцїї, шi пенtрꙋ къ întрistареа
шi плîнsꙋл чел mꙋлt zъtiкnеsк пе om de
ла алte datорiї шi adese орї прiчiнꙋеsк
алte реле maї марї, de кîte орї ворбеще
чine-ва de морцї, trебꙋе съ ворбеаскъ
кꙋ sфiалъ de dîншiї саꙋ maї бine съ ta-
къ; în sфîнtit орї че om e datор съ îm-
плineаскъ воinца пърinцiлор саꙋ а рꙋ-

deniiлор de апроапе че аў deskoперit'o ла чеasȣл морції, ші tot омȣл е datор а se рȣга лȣї Dȣmnezeȣ пentrȣ чеї морції.

№: 10

Datoріiле оаменiлор пentrȣ добitoаче.

Че datoріï аў оаmeniї кътре добitоаче?

Фiind къ добitоачеле sînt лъsate de ла Dȣmnezeȣ пentrȣ deoseбite требȣinцe, оаmeniї нȣ требȣе съ ле întребȣinцeze ръў, къчї пъкътȣеsк. Tot омȣл е datор съ îngрiжаskъ біне de добitоачеле кȣ каре se слȣжаще, съ'ї фie milъ de dînsele, съ ле хрънеаskъ біне ші съ ле adane; къчї фъкînd întр'алт кіп, se арatъ ка кînd н'ар фi вредnik съ ле аїбъ de ла Dȣmnezeȣ; съ нȣ ле къsнеаskъ фъръ орînдȣiалъ, нічї съ ле батъ фъръ miлostivire, къчї омȣл каре фаче аша доведеще къ аре ȣн sȣфлеt ръў.

Іар кînd требѫе sъ tae doбitoaчеле пентрѫ хранъ, atѫнчї omѫл е datop sъ пѫ ле кіпѫеaskъ mѫлt, чі sъ ле omoapе înграбъ; sъ пѫ'шї факъ nimini плъчере а omopî doбitoaче фъръ требѫinцъ, къчї doбînдеще о inimъ крѫдъ, ші поаte doбîndi плъчере ка sъ вазъ ші oamenї морцї.

DATOPII DEOSEБITE АЛЕ OAMENIЛОР.

Datopiiле sѫпѫшiлор кътре stъпînipe.

Не sînt datopї sѫпѫшiї sъ факъ пentpѫ stъпînipe?

Sѫпѫшiї sînt datopї sъ чinsteaskъ stъпînipea, s'o askѫлte, sъ'ї фіе кpediнчioшї ал doiлеа дѫпъ Dѫmnezeѫ, пentpѫ къ de ла dînsa вin toate îmбѫпътъцipiле întp'o царъ; sъ чinsteaskъ, sъ askѫлte ші sъ фіе кpediнчioшї ла тоцї dpегъtopiї, слѫжбашiї ші oamenii пе каре stъпînipea ії opîndѫieще пpin царъ ка sъ îngpiжaskъ de паza лiniщii sпpe а пѫ se фаче

пimȣлȣї пedpeпtate; съ чinsteaskъ пра-
віле.ле църії ші съ ле пъzeaskъ кȣ кре-
dinцъ, пeпtpȣ къ пȣmaї паzа ачелор
правілї фаче ка съ фіе паче, ȣпіре, лі-
ніще, петречере бȣпъ ші ферічіре întpe
оamenї; съ askȣлte de opі-че порȣпчї а
ле stъпînipeї ші съ se sілeaskъ а ле îm-
плiпi фъръ zъбавъ, къчї toate aчestea
sînt пeпtpȣ біпеле sȣпȣшілор; съ плъ-
teaskъ фіеще-каре кȣ бȣкȣріе dажdia че
ї se чере, пeпtpȣ къ кȣ aчeasta se фак
toate лȣкpȣріле пeпtpȣ фолоsȣл sȣпȣ-
шілор; кȣ aчeasta se плъtesk sлȣжбашії
stъпînipeї каре пȣп în лȣкраре порȣпчі-
ле stъпînipeї; кȣ aчeasta se плъtesk жȣ-
декъtopiї каре жȣdікъ dpeпtatea întpe
оamenї, кȣ aчeasta se плъtesk soлdaцiї
каре апъръ цара de връжmaшї ші de
фъкъtopiї de pъї, ші к'ȣп кȣвînt кȣ а-
чeastъ dажdie deлa тоцї, se плъtesk тоцї
ачеіа каре sлȣжesk stъпînipeї, пeпtpȣ
фолоsȣл de обще; съ факъ фіеще-каре
кȣ плъчере подбеzіле че se порȣпчesk
de кътpe stъпînipe, пeпtpȣ къ toate sînt

пentpѫ вiпеле ѕѫпѫшiлор dintp'о царъ; шi în sфîpшit ѕѫпѫшiĭ пentpѫ atîtea фачерĭ de вine sînt datopĭ a se рѫга лѫĭ Dѫmnezeѫ пentpѫ stъпîпipe ка s'о цie în паче шi în лiпiще sпpe a пѫtea фаче пе ѕѫпѫшĭ феpiчiцĭ.

Datopiiле копiiлор кътpe пъpiпцĭ.

Че sînt datopĭ копii sъ факъ пentpѫ пъpiпцiĭ лор?

Копii sînt datopĭ sъ юѫвеaskъ шi sъ чiпsteaskъ пе пъpiпцiĭ лор maĭ mѫлt de кît пе тоцĭ oamenĭĭ din лѫme, пentpѫ къ dѫпъ Dѫmnezeѫ, копii деда пъpiпцĭ aѫ вiaцъ de tpъesк шi пот фi феpiчiцĭ în лѫme; sъ askѫлte de înвъцътѫpiле шi повецiле лор шi sъ ле пъzeaskъ întoкmaĭ, пentpѫ къ пъpiпцiĭ пѫ învaцъ пе копii лор алt, de кît tot че ле este de фолоs sпpe феpiчipea лор, sъ пѫ'ĭ ѕѫпере прiп пѫptapea лор чea pea, пiчĭ sъ'ĭ пекъжeaskъ кѫ пеѕѫпѫпереa, saѫ sъ'ĭ amъpaskъ фъкînd чева împotiва воiпцеĭ лор, пentpѫ къ пѫ пъкътѫesк копii пiчĭ

odatъ шаї грозав ка кînd фак чева че este împotiва воinцеї пъріnцiлор; съ se тълцътеаskъ пе чеа че ле фак пъріnцiї лор, фъръ а търтъра вре odatъ, пentрѣ къ пъріnцiї de бѣnъ вое ші din іѣвірѣа лор фак toate че тревѣе ші se кѣвine копіілор; ла време de тревѣinцъ кînd пъріnцiї sînt славі, копii sînt datорі сѣ факъ пentрѣ пъріnцiї лор ачеа че аѣ фъкѣt ші пъріnцiї лор кѣ еі, сѣ'ї ціе кѣ dînшiї, сѣ nѣ se сѣпере de бътрînецеле лор, сѣ'ї хръnеаskъ ші сѣ'ї mînгîе. Копii каре îші împлinesк toate datоріiле лор кътре пъріnцї, пріimesк de ла dînшiї благословeniї ка сѣ фie ферiчiцї, deла Dѣmnezeѣ пріimesк ръсплъtіре, ші deла чеі-л-алцї оаmenї чinste ші лаѣdъ.

N°: 11.

Datopiiле фрацiлор кътре фрацї шi кътре sȣpopї.

Че datopiї аȣ фрацiї кътре фрацї шi кътре sȣpopї?

Фрацiї шi sȣpopiле sînt datopї съ se юбеа-
skъ întpe sine din inimъ, ал doїлеа dȣ-
пъ пъpiнцї, пentpȣ къ тоцї sînt копiї аї
ȣнор пъpiнцї каре юбеsk пе тоцї копiї
лор de о потpiвъ; съ нȣ se батъme ȣнȣл
пе алтȣл; пentpȣ къ dакъ este пъкат а
бътъma пе алтȣл, кȣ atîta maї вîptos e-
ste пъкат а бътъma чiне-ва кіар пе фра-
теле съȣ; съ нȣ se sȣпере saȣ съ se пе-
къжеаskъ ȣнȣл пе алтȣл, нiчї съ se чер-
te шi съ se гîлчевеаskъ întpe sine, пеn-
tpȣ къ nimik нȣ este maї ȣpît ка kînd e-
ste dixonie întpe фрацї шi sȣpopї, шi
пentpȣ къ de ast-фел de oamenї, каре
пе фрацiї лор нȣ'ї юбеsk, тоатъ лȣmea
фȣџе ка de niще oamenї ръї; съ askȣл-
те чеа maї mik фpate пе чеа maї mape

фрate saѹ soрь, ла doĭлea dѹпь пьрінцĭ; ла орĭ-че tребѹінць sь se ажѹtореze ѹнѹл пе аллtѹл фьрь întîрzіере фькіndѹ'шĭ ѹнѹл аллtѹѧ tot біnеле че se ва пѹtea; кѹ'n кѹвіnt фрацiĭ шi sѹроріле sь tрьѧskь întре sine în ѹnіре, паче шi лiniще, пentрѹ кь nimik пѹ este maĭ фрѹmos ка kînd фрацiĭ шi sѹроріле tрьеsk біne împреѹnь, фiind кь atѹnчĭ шi пе пьрінцiĭ лор îĭ вeselesk шi чеĭ-л-аллцĭ оamenĭ înкь îĭ біne-кѹвіnteazь.

Datoріiле копііλор кьtре înвьцьtoрiĭ лор, кьtре înгріжitoрiĭ шi кьtре орĭ-че om maĭ mаре dекît dînшiĭ.

Че datoрiĭ aѹ копii кьtре înвьцьtoрiĭ лор, кьtре înгріжitoрiĭ шi maĭ mаріĭ лор?

Înвьцьtoрiĭ копііλор sînt ачеѧ каре аратъ шi spѹn копііλор deosebite ideĭ шi кѹnoщінце tребѹінчioase шi фолоsitoаре, шi îĭ înвaць în tot кіпѹл кѹm sь se факь оamenĭ чinstiцĭ шi феріч̣іцĭ. Пе înвьцьtoрĭ sînt datoрĭ копii sь'ĭ ѧѹбeaskь ка

шi пе пърінції лор, кьчї еї інкъ воеsк tot вінеле ла копіі ка шi пърінції лор; sъ'ї чinsteaskъ din toatъ inima шi sъ аsкълtе de toate інвъцътъріле лор; sъ інвеце tot d'аъна челе че ле daъ інвъцъtopiї лор шi sъ нъ'ї sъпере нічї odatъ пpin пъptaрea лор чea pea, нічї sъ'ї mіхнеаskъ neінвъцінd челе че ле аъ dat інвъцъtopiї лор. Asemenea sînt datopї копіі sъ їъбеаskъ шi пе інгріжitopiї лор кape'ї пъzеsк шi'ї апъръ de opi-че лъкръ ръъ, шi'ї повъцъеsк tot sпре лъкръpї вънe; sъ'ї аsкълtе къ toatъ sъпънерea шi sъ нъ'ї пекъжаskъ нічї odatъ пpin непъzіpea інвъцътъpiлop че ле daъ еї. Ін sфіршit sînt datopї копіі sъ їъбеаskъ шi пе чеї maї mapї шi sъ'ї аsкълtе opї-че'ї інвацъ, кьчї чеї maї mapї шi maї вътpînї щіъ tot d'аъna maї mълte dекіt копіі, шi пentpъ къ шi ачещіа нічї odatъ нъ інвацъ пе копіі, dе кіt tot лъкръpї вънe шi фолоsitoape.

Datopiiле богацiлор кътpe sъpaчĭ.

Че datopiĭ aŭ богацiĭ кътpe sъpaчĭ?

Богат se ziче ачела каре аре maĭ mълt de kît лъкрърiле tpeбъiнчioase, ѩар sъpak se ziче ачела каре нъ аре ничĭ лъкрърi-ле челе неапърат tpeбъiнчioase adiкъ: хранъ, îmбpъкъminte шi лъкаш, шi ничĭ нъ поate лъкpa ка съ'шi ле поатъ къщiга, din причина бътpîнецелор saŭ a алteĭ nenъtinцe. Opĭ-каре om богат e datop a miлъi пе sъpaчĭ, пentpъ къ sînt фъntъpĭ але лъĭ Dъmnezeŭ шi ap tpeбъi съ moapъ de фоame, дакъ oamenii mi-лostiвĭ нъ s'ap îndъpa ка съ ле dea челе tpeбъiнчioase пentpъ вiaца лop. Dap înainte d'a miлъi пе чiне-ва, tpeбъe бi-ne deoseбit чел adeвъpat sъpak de чел че se веde нъmaĭ a фi sъpak, пentpъ къ sînt шi oamenĭ de ачеѩа каре din лene нъ вop съ лъкpeze, чi se фак sъpaчĭ шi tpъesк къ miлъ. Чine dъ miлъ ла ast-фел de oamenĭ нъ фаче ничĭ ън бine, чi фаче ън пpea mape ръŭ; пentpъ къ

кѫ ачest miжлок se îmѫлцеще бърбчіа шi черщitoріа. Dѫпъ че а deoseбit біne пе чел adeвърat sърак, atѫнчї поate богатѫл съ'ї dea din че ва авеа, храпъ, îmбръкъminte, орї лъкаш; іар daка пѫ аре saѫ пѫ 'i se întîmпль atѫнчї ка съ'ї dea, съ пѫ'ї ворбеаskъ ръstit, чi кѫ блîndeце съ'ї zікъ, съ'л epte пînъ алtъ datъ.

N°: 12.

Datopiiле пpieteniлор кътpe пpieteni.

Че datopiї аѫ пpieteniї кътpe пpieteniі лор? Пpietemѫг se ziче кînd doї oameni saѫ maї mѫлцї se ѫnesк întpe sine, se іѫбesк din inimъ шi maї de апроапе, îшї фак ѫпѫл алtѫіа tot бiнеле че se поate шi petpeк îmпреѫпъ о віацъ преа mѫлцѫmitъ. Пpieteшѫгѫл este о mape mîнгîере пentpѫ віаца omeneaskъ, înкît se поate ziче къ чел че пѫ аре пpieteni, este sinгѫр în лѫme, шi înкъ пѫ кѫноаще че este фе-

рiчiреа вieцiĭ, орĭ кît ар фi de богат шi de чinstit. Чел че воеще съ аĭбъ прieтенĭ требȣе съ'ĭ алеагъ съ фie оаменĭ бȣнĭ, дрепцĭ шi чinstiцĭ; къчĭ кȣ оаменĭ нечinstiцĭ чine воеще а авеа а фаче? Sъ нȣ аĭбъ чine-ва прieтенĭ преа мȣлцĭ, къчĭ нȣ е кȣ пȣtinцъ ка съ'ĭ юбеаскъ пре тоцĭ кȣм se каde, шi чел че аре прieтенĭ преа мȣлцĭ нȣ аре нiчĭ ȣнȣл; съ фie statорнiк în прieтешȣг, кредinчios ла тоате таĭнеле прieтенȣлȣĭ фъръ але ов-щi în лȣме вре одатъ, шi съ юбеаскъ пе прieтенĭ ast-фел, înкît ръȣл прieтенȣлȣĭ съ'л sокотеаскъ ка кȣм ар фi ал съȣ, шi de бiнеле прieтенȣлȣĭ съ se бȣкȣре înтокмаĭ ка шi de ал съȣ, съ нȣ фie прieтен кȣ алтȣл нȣмаĭ în норочiре, чi маĭ мȣлт ла орĭ-че ненорочiре, къчĭ атȣнчĭ se кȣноаще прieтенȣл чел adевърат, кînd mîнгie пе прieтенȣл чел ненорочiт, кînd алеаргъ пентрȣ dînsȣл орĭ înкотро, шi кînd кȣ бȣкȣрie жертфеще din аверea sa пентрȣ требȣiнцеле прieтенȣлȣĭ съȣ.

Datopiile фieщe-кърѕїa om pentpѕ patpia sa.

Чe datopie ape фieщe-кape om pentpѕ pa-tpia sa?

Patpie se пѕmeщe лoкѕл saѕ цapa aчea ѕn-de чine-вa s'a пъsкѕt, ѕnde tpъeщe, ѕn-de'шї ape aвepea шi ѕnde'шї petpeчe вia-цa. Кътpe patpia лop toцї oamenїї aѕ da-topiї; pentpѕ къ patpia este o mѕmъ de oвщe a tѕtѕpop oamenilop кiцї лъкѕesк în лoкѕл aчeлa: deлa ea aѕ aвepe, deлa ea aѕ чinste шi deлa ea aѕ toate кîte лe tpeвѕesк pentpѕ вiaцъ. Datopiiлe кътpe patpie sînt aчestea maї кѕ seamъ: фieщe кape om e datop sъ'шї iѕвeaskъ шi sъ'шї чinsteaskъ patpia sa, къчї aчeлa кape пѕ-'шї чinsteщe patpia, пѕ e вpednik sъ лъ-кѕїaskъ pe pemîntѕл eї, пѕ e вpednik sъ aїбъ nimik pe пъmîntѕл patpieї, шi пѕ e вpednik niчї sъ tpъїaskъ pe пъmîntѕл eї; sъ чinsteaskъ stъпînipea patpieї saлe шi pe toцї sлѕжвaшiї вisepiчeщї, пoлiticeщї шi miлitъpeщї; къчї eї îngpiжesk de фe-piчipea patpieї кa toцї sъ фie mѕлцѕmiцї

кіцї лъкȣеsк пе пъmîntȣл eї, sъ чinstea-
ѕкъ правіліле patpieї saле, къчї aчestea
цin patpia în паче, în ȣnipe шi în лiniще
фъръ tȣрбȣраре; sъ askȣлte шi sъ îm-
плineaskъ toate порȣнчiле stъпînipiї pa-
tpieї saле, пentpȣ къ toate aчestea se фак
пentpȣ вineле patpieї; sъ чinsteaskъ toa-
te ашezъmîntȣpiле patpieї saле, прекȣm:
школї, spitaлȣpї, dpȣmȣpї шi aлteле; sъ
ажȣte кît ва пȣtea spre цinepea шi îmȣл-
цipea лор, къчї printp'aчestea se înфpȣ-
mȣseцeazъ patpia шi se фаче лъȣdatъ шi
întp'aлte пърцї; sъ юбeaskъ пе toцї kom-
patpioцiї sъї ка пе niще фpaцї че s'aȣ̆
пъskȣt, каре tpъesk шi каре petpeк tot
întp'o patpie кȣ dînsȣл, къчї printp'aчea-
sta se mъpeще шi se îmȣлцeще чinstea
patpieї; tot patpiotȣл sъ фie om бȣn,
чinstit шi dpeпt, къчї atȣnчї se лaȣdъ
patpia кînd лъкȣitopiї eї sînt oamenї de
omenie, шi чinstiцї; кînd вineле patpieї
чере ка sъ dea чine-ва dintp'aл sъȣ̆ sъ dea
кȣ бȣкȣpie пentpȣ къ dъ din чea че este
aл patpieї, шi фiind къ чine dъ пentpȣ

патріа sa, dъ кіар пентрꙋ sine sinгꙋр; релiџia патріеї каре este темеюꙋл ферiчi-рiї віеџiї s'о пъzeaskъ dрепт ші прiн фапte бꙋне съ se silеaskъ а о фаче ка съ о юбеaskъ ші алџiї de релiџiї stреiне; în sфîршіt патріотꙋл чел бꙋн требꙋе съ фie înкреdinџat къ черînd требꙋinџa, nimiк нꙋ este maї dꙋлче ші maї чinstit, ка кînd моаре пентрꙋ патріа sa.